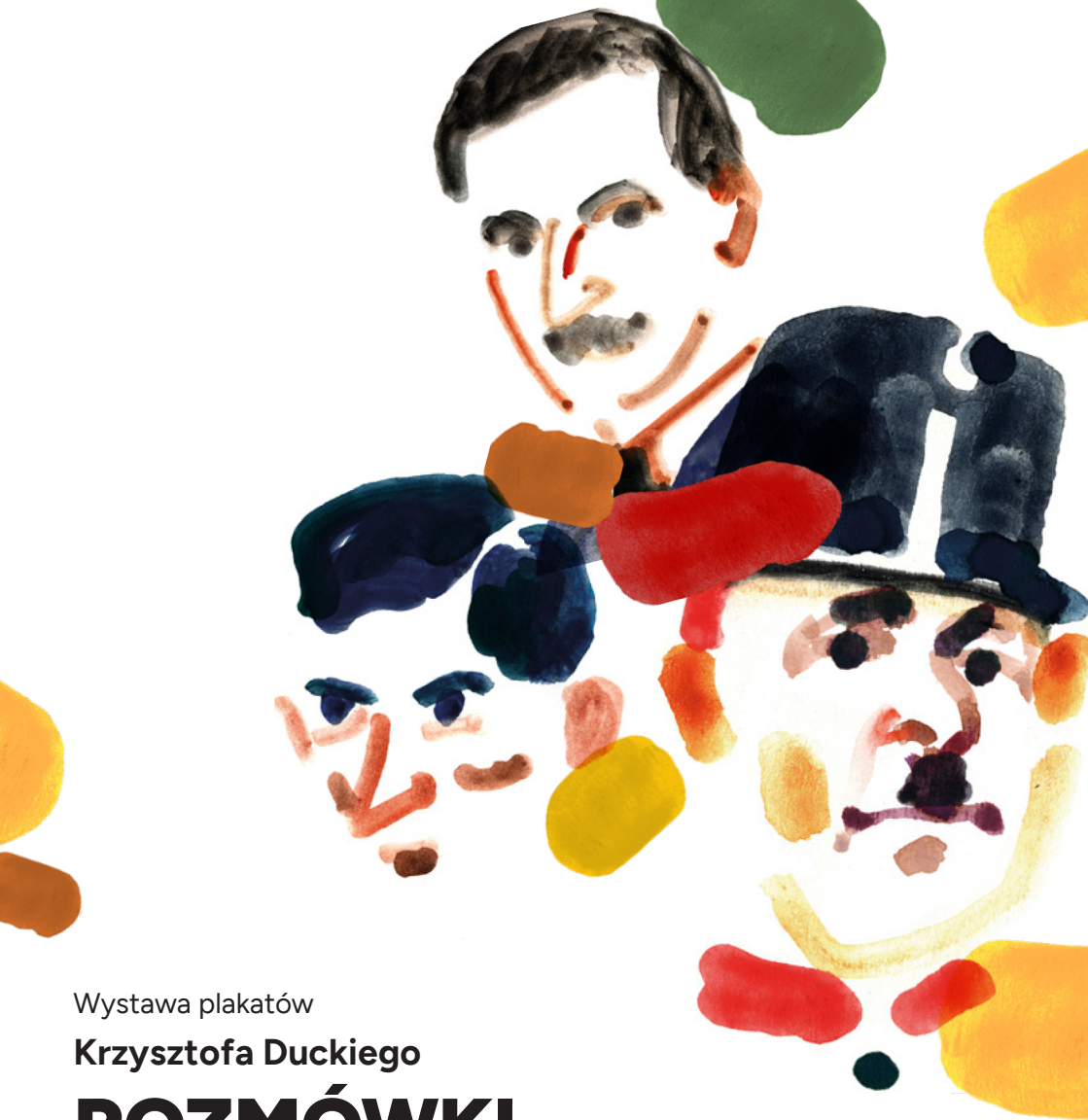

Wystawa plakatów

Krzysztofa Duckiego

ROZMÓWKI POLSKO-WĘGIERSKIE

przedstawia najważniejsze postacie stosunków
polsko-węgierskich w czasie II wojny światowej

18 września do 11 października - wstęp wolny

Dom Kultury na Witosa (foyer na parterze) ul. Kwiatkowskiego 32, Katowice

Latem 1939 r. Węgry dwukrotnie odmówiły Niemcom wzięcia udziału (nawet pośrednio – poprzez udostępnienie swego terytorium) w ataku na Polskę. W reakcji na rozpoczętą 17 września agresję sowiecką rząd Pála Telekiego otworzył granicę dla uchodźców cywilnych i wycofujących się jednostek wojskowych. W ciągu kilku tygodni znalazło się na Węgrzech ok. 60 tysięcy polskich obywateli. Zarówno władze, jak i społeczeństwo starały się im stworzyć jak najlepsze warunki. Cywile umieszczeni formalnie w obozach dla uchodźców otrzymali zasiłki, pomoc materialną, możliwość pracy i nauki. Specjalną opieką otoczono młodzież, a symbolem jej losu stało się gimnazjum w Balatonboglár. Dzięki cichemu przyzwoleniu rządu węgierskiego ok. 35 tys. wojskowych internowanych w obozach przedostało się do odtwarzanej we Francji armii polskiej. Wywoływało to protesty niemieckie, które niekiedy skutkowały zarządzeniami przeciw Polakom, ale równocześnie premier nieoficjalnie nakazywał nie egzekwować prawa zbyt rygorystycznie. Nieustanny nacisk III Rzeszy spowodował, że w styczniu 1941 r. zamknięte zostało poselstwo RP w Budapeszcie. Teleki oświadczył wówczas, że osobiście będzie sprawował opiekę nad polskimi obywatelami. Jak mówił, „to, co zrobimy dobrego dla Polaków w czasie wojny, będzie przemawiało na naszą korzyść na konferencji pokojowej”.

Budapeszt stał się siedzibą najważniejszych konspiracyjnych placówek łączności cywilnej i wojskowej między Polskim Państwem Podziemnym a władzami RP na uchodźstwie. Za ich pośrednictwem przetrzymywano emisariuszy, pieniądze, instrukcje, sprawozdania o sytuacji pod okupacją, meldunki wywiadowcze, druki konspiracyjne. W latach 1943–1944 polska poczta konspiracyjna kursowała między Budapesztem a neutralną Lizboną pod osłoną węgierskiej poczty dyplomatycznej.

Kres tej działalności i istnieniu polskich instytucji kulturalnych, społecznych, pomocowych położyła niemiecka okupacja Węgier 19 marca 1944 r. Obok Polaków Niemcy represjonowali wielu propolsko zaangażowanych Węgrów.

dr Wojciech Frazik
(OBBH IPN Kraków)

Patronat Honorowy
Prezydenta Miasta Katowice
Marcina Krupy

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Katowicach